

Anna Bujko

Stan sanitarny w powiecie piskim w świetle sprawozdania z wyjazdu inspekcyjnego na teren powiatu piskiego w dn. 8–21 lutego 1946 r.

Meritum 3, 191-198

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STAN SANITARNY W POWIECIE PISKIM W ŚWIETLE SPRAWOZDANIA Z WYJAZDU INSPEKCYJNEGO NA TEREN POWIATU W DNIACH 8–21 LUTEGO 1946 ROKU

Opracowanie Anna Bujko

Na sytuację sanitarno-epidemiologiczną w powiecie piskim¹ wpływał m. in. ogromniszczeń i trudności związane z odbudową powiatu². Ruch ludności rzutował na szerzenie się chorób zakaźnych, zaś przemarsz wojsk radzieckich potęgował liczbę osób chorych wenerycznie. Wpływ na stan sanitarny miały także warunki bytowe. Podstawowym problemem była wówczas naprawa urządzeń wodno-kanalizacyjnych i zaopatrzenie ludności w wodę, a także uporządkowanie miast i wsi. Dodatkowo sytuację tę pogarszał brak personelu medycznego oraz środków leczniczych.

¹ Na temat sytuacji epidemiczno-sanitarnej na Warmii i Mazurach zob. A. Bujko, *Stan sanitarno-epidemiczny na Warmii i Mazurach w latach 1945–1950. Wybrane zagadnienia*, Komunikaty Mazursko-Warmińskie (dalej: KMW), 2011, nr 2, s. 253–278.

² Obraz Pisz przedstawia relacja jednego z jego mieszkańców, który przybył do miasta w 1947 r.: *Wygląd miasta zaszokował mnie: ruiny, las sterczących kominów i hałdy gruzów. Dworzec i budynki okoliczne spalone, podobnie jak wszystkie budynki przy ulicy Dworcowej. Obecny gmach Prezydium PRN [Powiatowej Rady Narodowej] był wypalony, budynki przy ulicach Buczka, Gizewiusza, Grunwaldzkiej i Kolejowej w gruzach [...]. Na miejscu obecnego PDK [Powiatowego Domu Kultury] ogromne ruiny ciągnące się aż do Pisy. Przy ulicach Wojska Polskiego i Warszawskiej ruiny i rumowiska [...]. Dzisiejszy plac Daszyńskiego wyglądał zgoła inaczej niż obecnie: zabrukowany kocimi łbami, zaśmiecony – tu bowiem odbywało się targowisko.* – B. Łagowski, *Pisz straszyl ruinami...*, [w:] *Pisz: z dziejów miasta i powiatu*, Olsztyn 1970, s. 341. We wstępie do niniejszej edycji jest mowa jedynie o sytuacji w powiecie piskim. Podobne problemy istniały także w innych powiatach na Warmii i Mazurach. Należy jednak podkreślić, że najlepiej sytuacja ludności (zdrowotna, aprowizacyjna, mieszkaniowa) przedstawiała się w Olsztynie – siedzibie władz wojewódzkich. Na temat życia mieszkańców Olsztyna zob. R. Tomkiewicz, *Życie codzienne mieszkańców powojennego Olsztyna 1945–1956*, Olsztyn 2003. Więcej na temat sytuacji w powiecie piskim zob. W. Brenda, *Powiat piski w 1945 roku*, Znad Pisy, 1995, nr 2, s. 25–36.

Po przybyciu na teren powiatu Polaków sprawą priorytetową była organizacja służby zdrowia, tym bardziej, że – jak donoszono – *zdrowotność [...] przedstawia się katastrofalnie*³. Pierwszy szpital powstał w Białej Piskiej w 1945 r. Początkowo liczył około 30 łóżek i przeznaczony był wyłącznie dla osób cywilnych (żołnierze radzieccy zajęli szpital znajdujący się w Piszcu). Z czasem został przeniesiony do Piszca i znajdował się w pięciopiętrowym budynku mieszkalnym przy ul. Słowackiego⁴. Uruchamianie placówek służby zdrowia nie byłoby możliwe bez personelu medycznego. Pierwszymi lekarzami na terenie powiatu byli Adam Tubis i Franciszek Pietkiewicz⁵. Służbę zdrowia w powiecie piskim tworzyło również kilku felczerów i pielęgniarki⁶. Oprócz szpitala

³ Archiwum Akt Nowych w Warszawie (dalej: AAN), Ministerstwo Ziem Odzyskanych (dalej: MZO), sygn. 196/1115, k. 41, Sprawozdanie z wyjazdu inspekcyjnego, dokonanego na terenie powiatu Pisz (Okręg Mazurski) w dn. 8–21 lutego 1946 r. przez inspektorów Bratusa Tadeusza i Józwiaka Floriana.

⁴ E. Stefańska, *Starostwo Powiatowe w Piszcu 1945–1950. Organizacja i funkcjonowanie*, Znad Pisy, 1999, nr 8, s. 110–111. Autorka podaje, że szpital powiatowy został przeniesiony z Białej do Piszca dopiero po około roku. – Ibidem, s. 111. Z kolei w sprawozdaniu rocznym Szpitala Powiatowego w Piszcu podano, że został on założony w czerwcu 1945 r. – Archiwum Państwowe w Olsztynie (dalej: APO), Urząd Wojewódzki (dalej: UW), sygn. 391/1998, k. 6, Sprawozdanie roczne szpitalne za rok 1947. Prawdopodobnie Szpital Powiatowy przeniesiono wcześniej, w trzecim kwartale 1945 r., czyli wraz z przeniesieniem Starostwa Powiatowego z Białej do Piszca (wrzesień 1945 r.). – APO, Urząd Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Mazurski (dalej: UP), sygn. 390/64, k. 231, Zestawienie stanu epidemiologicznego Okręgu Mazurskiego po dwumiesięcznej pracy [Nadzwyczajnego Komisariatu do Walki z Epidemiami] za okres 1 IX do 31 X 1945 r.

⁵ Adam Tubis – absolwent Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Stefana Batorego, dyplom uzyskał w 1938 r. W 1945 r. przybył na teren powiatu piskiego, gdzie od 1 IX 1945 do 1 X 1946 r. pełnił obowiązki kierownika Szpitala Powiatowego w Piszcu, a od 1 X 1946 do 12 VI 1947 r. był kierownikiem tej placówki. Od VII 1948 do X 1951 r. pracował w charakterze kierownika Obwodowego Ośrodka Zdrowia w Piszcu. Od 11 VI 1947 do 30 IX 1950 r. pełnił ponadto funkcję lekarza powiatowego w Piszcu. – A. Skrobaccki, *Album lekarzy – pionierów*, Olsztyn 1980, s. 144–145. Starosta piski narzekał na doktora Tubisa, deklarując chęć zatrudnienia innego lekarza na to stanowisko. – APO, UW, sygn. 391/251, k. 234, Sprawozdanie starosty Piskiego za III kwartał 1949 r. Franciszek Pietkiewicz – absolwent Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Stefana Batorego, w 1936 r. uzyskał dyplom. W 1946 r. przybył na teren Warmii i Mazur, gdzie został kierownikiem szpitala powiatowego w Piszcu. W 1948 r. objął kierownictwo powiatowego Ośrodka Zdrowia w Sokółce (woj. białostockie). – A. Skrobaccki, op. cit., s. 111. Wątpliwość budzi podana przez Skrobacckiego data przybycia Pietkiewicza. Według sprawozdania Nadzwyczajnego Komisarza do Walki z Epidemiami, już jesienią 1945 r. stał on na czele służby epidemicznej w powiecie piskim. – APO, UP, sygn. 390/64, k. 231, Zestawienie stanu epidemiologicznego Okręgu Mazurskiego po dwumiesięcznej pracy [Nadzwyczajnego Komisariatu do Walki z Epidemiami] za okres 1 IX do 31 X 1945 r.

⁶ E. Stefańska, op. cit., s. 111. Autorka wymienia także doktora Stanisława Rutkiewicza, o którym nie wspominają Andrzej Skrobaccki i Tadeusz Bednarski. – A. Skrobaccki, op. cit.;

utworzono również trzy ośrodki zdrowia – w Piszcu, Białej Piskiej i Orzyszu, których kierownikiem w pierwszych powojennych latach był Franciszek Pietkiewicz. Biorąc pod uwagę potrzeby ludności, liczba tych placówek była niewystarczająca. Może o tym świadczyć stan łóżek, znajdujących się na oddziałach zakaźnych w 1945 r. w wymienionych placówkach: w Białej i Orzyszu po 20, natomiast w Piszcu 60⁷. Pomimo upływu czasu, sytuacja nie uległa znacznej poprawie. W 1949 r. tylko w dwóch ośrodkach zdrowia była stała opieka lekarska (w Białej i Piszcu), natomiast w orzyskim ośrodku opiekę sprawowała jedna pielęgniarka. Niestety, dwóch lekarzy nie mogło zaspokoić potrzeb ludności w całym powiecie⁸.

Największym zagrożeniem dla zdrowia ludności było rozprzestrzenianie się chorób zakaźnych. Wraz z końcem wojny nastąpił wybuch epidemii, głównie w miejscach, gdzie istniały duże skupiska ludności. Najgroźniejszą i pochłaniającą największą liczbę ofiar epidemią od 1945 r. był dur brzuszny. Służba zdrowia musiała opanować również epidemię gruźlicy, rozprzestrzeniły się takie choroby, jak błonica, krztusiec, biegunka i płońca⁹. Ponadto występował świerzb, czy wszawica. Poważnym problemem były także choroby weneryczne. Do poradni w ośrodkach zdrowia na terenie powiatu piskiego najwięcej chorych zgłaszało się właśnie z tego typu problemami (poza poradnią ogólną). W grudniu 1946 r. w piskim Ośrodku Zdrowia pod kątem chorób wenerycznych zbadano 488 osób¹⁰. W czwartym kwartale 1946 r. Ośrodek Zdrowia w Białej przyjął

T. M. Bednarski, *Lekarze Warmii i Mazur 1945–1999. Słownik biograficzny*, Rocznik Medyczny, 2000, t. VIII.

⁷ APO, UP, sygn. 390/64, k. 231, Zestawienie stanu epidemiologicznego Okręgu Mazurskiego po dwumiesięcznej pracy [Nadzwyczajnego Komisariatu do Walki z Epidemiami] za okres 1 IX do 31 X 1945 r.

⁸ APO, UW, sygn. 391/291, k. 234, Sprawozdanie starosty piskiego za III kwartał 1949 r.

⁹ A. Bujko, op. cit., s. 253.

¹⁰ Archiwum Państwowe w Nidzicy (dalej: APN), Starostwo Powiatowe (dalej: SP) w Piszcu, sygn. 2/136, k. 17v, Sprawozdanie z działalności Ośrodka Zdrowia w Piszcu za miesiąc grudzień 1946 r. Prawdopodobnie osoby zarażone świerzem zgłaszały się do poradni ogólnej. Z czasem sytuacja uległa poprawie, o czym świadczy liczba chorych wenerycznie Mazurek. W sierpniu 1947 r. wynosiła ona 26 osób. – APO, UW, sygn. 391/284, k. 282, Sprawozdanie miesięczne starosty powiatowego piskiego Referatu Społeczno-Politycznego za sierpień 1947 r. Należy podkreślić, że sytuacja ludności miejscowej była niezwykle ciężka: *Stan zdrowotny ludności stale tu osiadłej uległ nieznacznej poprawie, jednakże ludność ta z powodu niedostatecznego odżywiania jest słaba i zapada łatwo na zdrowiu, dlatego też wśród niej jest duży odsetek chorych* – APO, UW, sygn. 391/284, k. 46, Sprawozdanie Wydziału Społeczno-Politycznego za miesiąc czerwiec 1947 r. W jeszcze gorszym stanie zdrowia byli przyby-

i udzielił porad 130 osobom¹¹, natomiast orzyski Ośrodek – 337¹². Powodem tego były ciężkie warunki sanitarne, a także przemarsz wojsk radzieckich przez terytorium powiatu¹³. Trudno określić skalę zjawiska, jednak wysoka liczba przyjmowanych i leczonych w ośrodkach zdrowia osób świadczy o tym, iż był to poważny problem. Lekarz powiatu piskiego prowadził nawet specjalną „księgę gwałtów”¹⁴. Sytuację miała poprawić działalność kolumn wenerycznych oraz higienistki i kontrolera sanitarnego¹⁵. Pomocy udzielały także misje zagraniczne, działające na terenie Warmii i Mazur¹⁶.

W celu poprawy sytuacji sanitarnej w każdym powiecie działały kolumny przeciwepidemiczne. Dokonywały one kontroli targowisk, piekarni, masarni, mleczarni, restauracji, magazynów z żywnością, zakładów fryzjerskich¹⁷ bądź lokali mieszkalnych. Ze względu na stan sanitarny ważna była również działalność dezynfekcyjna kolumn. Dokonywano także inspekcji w szkołach, troszcząc się szczególnie o stan zdrowia dzieci¹⁸. Osobom zarażonym świerzbe-

wający na Warmię i Mazury osadnicy. – W. Gieszczyński, *Państwowy Urząd Repatriacyjny w osadnictwie na Warmii i Mazurach (1945–1950)*, Olsztyn 1999, s. 35–36.

¹¹ APN, SP w Pisz, sygn. 2/136, k. 10v, Sprawozdanie z działalności Ośrodka Zdrowia w Białej za IV kwartał 1946 r.

¹² APN, SP w Pisz, sygn. 2/136, k. 8v, Sprawozdanie z działalności Ośrodka Zdrowia w Orzyszu za IV kwartał 1946 r.

¹³ Na temat Armii Czerwonej zob. W. Brenda, *O Armii Czerwonej na Warmii i Mazurach*, Znad Pisy, 2002, nr 11, s. 126–145; R. W. Pawlicki, *Radzieckie komendantury wojenne i obecność Armii Czerwonej na pograniczu mazursko-kurpiowskim*, Rocznik Mazurski, 2009, t. XIII, s. 78–106. Na temat dokonywanych gwałtów zob. także A. Sakson, *Stosunki narodowościowe na Warmii i Mazurach 1945–1997*, Poznań 1997, s. 22, przyp. 16. Oczywiście nie tylko obecność wojsk radzieckich powodowała wzrost liczby chorych wenerycznie.

¹⁴ AAN, MZO, sygn. 196/1115, k. 44, Sprawa bezpieczeństwa – załącznik nr 1.

¹⁵ Ze względu na szczupły personel kolumny, jej działalność nie mogła przynieść znacznej poprawy. – APN, SP w Pisz, sygn. 2/134, k. 12, Sprawozdanie z działalności Referatu Zdrowia Starostwa Powiatowego w Pisz za okres od 1 do 31 III 1949 r. Rzekome zarażenie chorobą weneryczną było powodem zastrzelenia dwóch Mazurek przez żołnierza z jednostki wojskowej w Orzyszu. – APO, UW, sygn. 391/87, k. 149, Sprawozdanie sytuacyjne Wydziału Społeczno-Politycznego za miesiąc sierpień 1948 r.

¹⁶ Przykładowo, w 1947 r. w powiecie szczycieńskim pod opieką misji szwedzkiej było około 200 osób. Poza powiatem piskim najwięcej osób chorych wenerycznie było w powiatach bartoszyckim i mrągowskim. – APO, UW, sygn. 391/284, k. 58, Sprawozdanie miesięczne Wydziału Społeczno-Politycznego za miesiąc maj 1947 r.

¹⁷ APN, SP w Pisz, sygn. 2/134, k. 12v, Sprawozdanie z działalności Referatu Zdrowia Starostwa Powiatowego w Pisz za okres od 1 do 31 III 1949 r.

¹⁸ W marcu 1949 r. pod względem czystości „przebadano” około 900 dzieci w powiecie piskim, którym rozdano tran. – Ibidem, k. 12.

wydawano specjalną maść, natomiast ubrania oddawane były do dezynfekcji¹⁹. Zorganizowano również akcję szczepień przeciwgruźliczych²⁰.

Wpływ na stan sanitarno-epidemiczny miały także warunki życia ludności. Podstawowym problemem było doprowadzenie i zaopatrzenie ludzi w wodę. Obowiązywało wówczas Rozporządzenie prezydenta RP z 16 marca 1928 r. o zaopatrywaniu ludności w wodę, w myśl którego obowiązek ten spoczywał na gminach²¹. Priorytetem było więc uruchomienie sieci wodno-kanalizacyjnej, co w powiecie piskim nastąpiło dopiero w 1947 r.: „Mimo ogromnych wysiłków dopiero w początku 1947 roku miasto [Pisz] otrzymało elektryczność. W tymże roku uruchomiono wodociągi [...] Odbudowa i uruchomienie bardzo zniszczonej gazowni natrafiła na poważne trudności, rozpoczęła ona produkcję dopiero w 1955 roku”²². Dzięki powstaniu w Olsztynie placówki Państwowego Zakładu Higieny istniała możliwość zbadania próbek wody i ustalenia, czy jest ona zdatna do picia²³.

Prezentowany dokument znajduje się w zbiorach Archiwum Akt Nowych w Warszawie, w zespole Ministerstwo Ziemi Odzyskanych (numer 196), pod sygnaturą 115, na karcie numer 46. Stanowi on załącznik numer 5 do *Sprawozdania z wyjazdu inspekcyjnego, dokonanego na terenie powiatu Pisz (Okręg Mazurski) w dn. 8–21 lutego 1946 r. przez inspektorów Bratusa Tadeusza i Józwiaka Floriana*²⁴, które (oprócz omawianego stanu sanitarnego) zawiera opis sytuacji politycznej, stanu bezpieczeństwa oraz sytuacji Mazurów. Ponadto, w sprawozdaniu opisano koszarzy wojskowe w Orzyszu i Szladze²⁵ oraz zamieszczono-

¹⁹ W 1947 r. z powodu remontu budynku nieczynna była komora dezynfekcyjna, znajdująca się w Szpitalu Powiatowym w Piszcu. – APN, SP w Piszcu, sygn. 2/136, k. 35, Sprawozdanie opisowe za rok 1947 z przebiegu epidemii i prac organizacyjnych z zakresu akcji sanitarno-porządkowej w województwie olsztyńskim w powiecie Pisz.

²⁰ Szczepienia przeciwgruźlicze zostały przeprowadzone m.in. przez misje zagraniczne, działające na terenie powiatu.

²¹ A. Bujko, op. cit.,

²² *Pisz: z dziejów miasta i powiatu*, s. 255.

²³ Zgodnie z zaleceniami władz, każdy zakład wodociągowo-kanalizacyjny był odpowiedzialny za dokonanie analizy chemiczno-bakteriologicznej wody. – APN, Zarząd Miejski (dalej: ZM) w Białej Piskiej, sygn. 14/10, k. 7, Pismo wojewódzkiego olsztyńskiego Wydziału Odbudowy do Starostwa Powiatowego w Piszcu, 21 II 1949 r. Po zbadaniu przez Państwowy Zakład Higieny w Olsztynie okazało się, że *Woda w stanie obecnym nie nadaje się do zasilania wodociągów*. – APN, ZM w Białej Piskiej, sygn. 14/10, k. 24v, Wynik badania próby wody z wodociągu w Białej Piskiej, dostarczonej 31 X 1949 r.

²⁴ AAN, MZO, sygn. 196/1115, k. 40–41.

²⁵ Bemowo Piskie.

no informacje na temat władz powiatu i jego sytuacji gospodarczej. Wybrany element tego raportu przedstawia ciężką sytuację służby zdrowia w powiecie piskim, mającą wpływ na stan sanitarny i sytuację zdrowotną całego powiatu.

W niniejszej edycji poprawiono jedynie błędy interpunkcyjne. Pominięto również mało znaczące dopiski ręczne autora źródła bądź osoby przyjmującej dokument (poza określeniem numeru załącznika do sprawozdania). W przypisach zamieszczono informacje ułatwiające odbiór dokumentu.

**SPRAWOZDANIE
Z WYJAZDU INSPEKCYJNEGO, DOKONANEGO
NA TERENIE POWIATU PISZ /OKRĘG MAZURSKI/
W DN. 8–21 LUTEGO 1946 R. PRZEZ INSPEKTORÓW
BRATUSA TADEUSZA I JÓŹWIAKA FLORIANA.**

Cel wyjazdu: inspekcja ogólna powiatu Pisz ze szczególnym uwzględnieniem stanu bezpieczeństwa oraz stanu koszar wojskowych w Orzyszu i Szladze.

Stan sanitarny ludności pow. Pisz: [załącznik No 5]

Ludność pow. Piskiego żyje naprawdę w wyjątkowych warunkach higienicznych /brak mydła/²⁶. Najbardziej rozpowszechnioną epidemią jest świerzb, tak, że na 16.000 ludności powiatu chorych jest 7.000²⁷. Również bardzo są rozpowszechnione choroby weneryczne. Do zwalczania tak masowo rozpowszechnionego świerzbu jest brak lekarstw a przede wszystkim tzw. szarej maści²⁸.

Na wysłane zapotrzebowanie opiewające na 1500 kg zostało nadesłane tylko 75 kg. Braku lekarstw na zwalczanie innych chorób na ogół nie odczuwa się.

²⁶ Środki czystości były towarem deficytowym. Na temat sposobu pozyskiwania środka do prania zob. R. Tomkiewicz, op. cit., s. 270.

²⁷ W grudniu 1946 r. liczba mieszkańców powiatu wynosiła: na wsi 12988 osób, w miastach 2931. – AAN, MZO, sygn. 1115, k. 120, Protokół spisany w dniu od 17 do 20 XII 1946 r. przez Inspektora Przemysłowego Inż. Krykiewicza Mariana z lustracji Referatu Przemysłowego w Pieszku, prowadzonej przez ob. Kacmajera Stanisława.

²⁸ Chodzi o maść rtęciową szarą używaną do leczenia świerzbu.

Do rozpowszechnienia się chorób wenerycznych dają powody gwałty dokonywane przez chorych wenerycznie niezdyscyplinowanych żołnierzy Armii Czerwonej. W/g danych z książki zaprowadzonej przez lekarza, celem dokonywania zapisów zgłoszonych wypadków dokonywanych gwałtów przez żołnierzy Armii Czerwonej wynika, iż od dnia 13 XI 45 r. do dnia 14 II 46 było zgłoszonych 29 wypadków dokonania gwałtów i zachorowania²⁹.

Do zwalczania chorób wenerycznych lekarstw jest pod dostatkiem. Do opiekowania się ludnością powołany jest lekarz powiatowy dr Pietkiewicz, który również jest dyrektorem miejscowego szpitala³⁰; człowiek, który więcej dba o własną kieszeń aniżeli zdrowie powierzonej mu ludności. Sam lokal szpitala może pomieścić około 80 łóżek. W tej chwili jest 60 łóżek, tak, że wg słów dyrektora szpitala w zupełności wystarcza na potrzeby tak znikomej ilości mieszkańców powiatu. Chorych w dniu dzisiejszym tj. 14 II 46 r. jest 15 osób. Wg książki kasowej szpital prowadzony jest deficytowo i na pokrycie niedoborów Ministerstwo Zdrowia wydatkowało od dnia 17.9.45 r. do dnia 14 II 45 r. 330.000 zł.

Na terenie powiatu są zorganizowane dwa Ośrodki Zdrowia, jeden w mieście Orzeszu³¹ i jeden w m. Białej³² – prowadzone przez pielęgniarki³³.

Co do osoby dyrektora szpitala dr. Pietkiewicza, do jego zdolności fachowej, uczciwości i społecznego podejścia do wyłaniających się zagadnień daje bardzo dużo do myślenia, a mianowicie³⁴:

²⁹ Nie jest to jednak liczba odzwierciedlająca stan osób zarażonych chorobami wenerycznymi w powiecie piskim. Z pewnością wiele kobiet nie zgłaszało takich wypadków.

³⁰ W 1946 r. Pietkiewicz był kierownikiem szpitala oraz trzech ośrodków zdrowia na terenie powiatu piskiego.

³¹ Orzysz.

³² W 1946 r. przy szpitalu powiatowym w Piszcu został otwarty trzeci ośrodek zdrowia.

³³ W 1946 r. w Ośrodku Zdrowia w Białej Piskiej zatrudniano pielęgniarkę i felczera, jednak z powodu braku środków finansowych, postanowiono zwolnić jedną osobę. – APN, ZM w Białej Piskiej, sygn. 14/1, k. 4v, Protokół z plenarnego posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej m. Białej, odbytego w dniu 5 października 1946 r.

³⁴ Doktor Pietkiewicz dopuścił się szeregu nadużyć. Przede wszystkim, nie prowadził żadnej ewidencji przekazywanych leków, pobierając za nie zawyżone opłaty. Poza medykamentami, nadużycia dotyczyły także sfery gospodarczej. W zamian za leczenie chorych żołnierzy Armii Czerwonej lekarz otrzymywał produkty spożywcze (żyto, ziemniaki), które następnie sprzedawał szpitalowi powiatowemu. Przywłaszczył sobie również inwentarz żywy – krowę i konia – tłumacząc, iż jest to rodzaj zapłaty za jego pracę. – AAN, MZO, sygn. 196/1115, k. 145, Odpis zeznania pielęgniarki szpitala powiatowego w Piszcu Stefanii Michajłowej oraz kierownika rachuby i intendentą Ardziejewskiego, 16 II 1946 r. Sprawa nadużyć popełnianych przez doktora Pietkiewicza została przekazana Komisji Specjalnej do Walki z Nadużyci-

na postawione mu pytanie, co trzeba by zrobić, żeby podnieść stan sanitarny ludności powiatu dr Pietkiewicz odpowiedział dosłownie:

- „1/ pewność stosunków społecznych przez przeprowadzenie wyborów,
- 2/ wozić wojska sowieckie morzem a nie lądem,
- 3/ Niemców nie wyrzucać – porobić z nich Mazurów³⁵”.

Na zwrócenie mu uwagi, że ta odpowiedź nie ma nic wspólnego z postawionym mu pytaniem, dr Pietkiewicz odpowiedział na to: „to jest b. ważne”. Uczciwość dr. Pietkiewicza pozostawia dużo do życzenia /co wynika z zał. protokołu³⁶/. O fachowości – można sobie dobrze wyobrazić, gdy się doda, że dr Pietkiewicz jest głuchy³⁷.

Celem podniesienia stanu sanitarnego ludności powiatu należałoby:

- 1/ usunąć dr. Pietkiewicza z zajmowanego stanowiska,
- 2/ wysłać możliwie jak najszybciej jeszcze dwóch lekarzy,
- 3/ zaopatrzyć miejscową ludność w mydło”.

D/K

[nieczytelny podpis Tadeusza Bratusa]

ciami i Szkodnictwem Gospodarczym w Olsztynie. – AAN, MZO, sygn. 196/1115, k. 41, Sprawozdanie z wyjazdu inspekcyjnego, dokonanego na terenie powiatu Pisz (Okręg Mazurski) w dn. 8–21 lutego 1946 r. przez inspektorów Bratusa Tadeusza i Józwiaka Floriana.

³⁵ „Zrobić” z Niemca Mazura oznaczało poddanie go weryfikacji narodowościowej i podpisanie przez niego deklaracji wierności państwu polskiemu.

³⁶ Chodzi o zeznania dwóch pracowników doktora Pietkiewicza. – AAN, MZO, sygn. 196/1115, k. 145, Zeznanie kierownika rachuby i intendentą szpitala powiatowego w Pisz Ob. Andrzejewskiego oraz pielęgniarki Ob. Michałowej Stanisławy, 16 II 1946 r.

³⁷ Stopień uszkodzenia narządu słuchu pozwalał Pietkiewiczowi pełnić funkcję lekarza powiatowego.